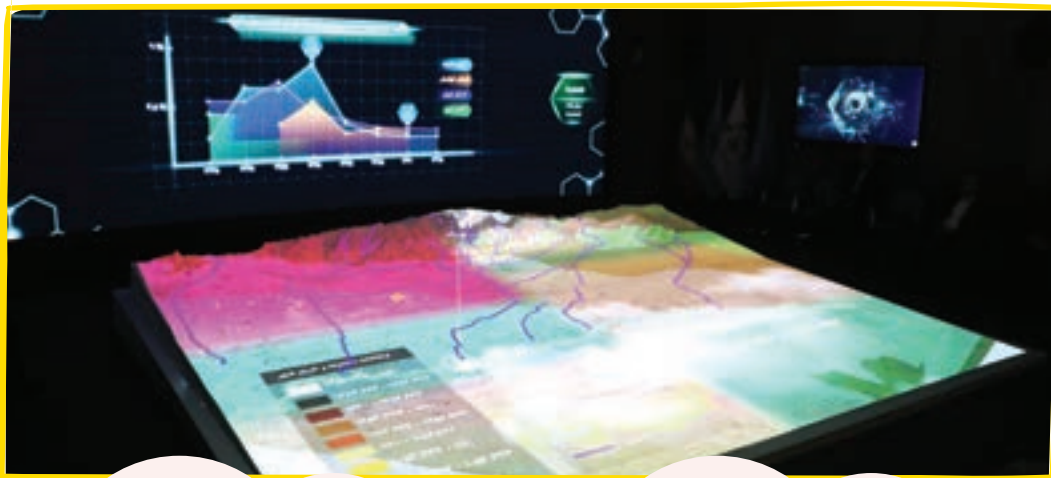

نگاهی به بخش‌های مختلف رصدخانه شهرک مشهد که همه برای تحقق یک هدف فعالیت می‌کنند

نگاه به ضرورت «داده» در نوآوری شهری

مجید پورحسین ایی تردید نوآوری در خدمات و محصولات با بررسی وضع موجود و شناسایی دقیق مسائل و مشکلات مبتلا به اش میسر است. اندازه‌گیری این مسائل و ارائه راهکارهای صحیح مبتنی بر نوآوری و روش‌های خلاقانه، جز با ارائه آمار و اطلاعات صحیح امکان پذیر نخواهد بود. در چنین وضعیتی گزارش‌های آماری و مکانی نه تنها ورودی‌های مناسبی برای ارائه راهکارهای نوآورانه هستند که می‌توانند راهگشای خوبی برای تبیین مسائل و مشکلات نیز باشند. با همین هدف معاونت برنامه ریزی و توسعه سرمایه انسانی شهرداری مشهد، «گروه رصد داده‌های شهری و شفافیت اطلاعات» را به لحاظ ساختار تشکیلاتی در دفتر خلاقیت و نوآوری شهری قرار داده است تا بتواند نقش به‌سزایی برای بخش عمده‌ای از ذی‌نفعان این حوزه - که همانا شرکت‌های دانش‌بنیان و استارت‌آپ‌ها هستند - ایفا نماید. شاخه این گروه از هفت بخش اصلی تصمیم‌سازی تشکیل شده که به اختصار به آن‌ها می‌پردازیم.

۱- رصد آمایش سرزمینی:

برای تهیه سند آمایش سرزمینی استان و کلان‌شهر مشهد لازم است که هم‌افزایی و همکاری‌های بین‌دستگاهی افزایش یابد. مأموریت این بخش، ایجاد ارتباط مؤثر با تهیه‌کنندگان و ذی‌نفعان متولی تهیه طرح‌های آمایش سرزمینی است. از آنجا که مسائل و چالش‌های برنامه‌ریزی شهری حول مسائل و محورهای ۵ گانه آمایش سرزمینی چون منابع طبیعی و محیط زیست، اجتماعی، اقتصادی، زیربنایی و خدمات شکل می‌گیرد، این بخش تلاش می‌کند مسائل را در اسناد توسعه و آمایش استان انعکاس دهد و میزان تحقق این اسناد را در تحولات شهر نیز رصد کند.

۴- رصد طرح‌های کالبدی شهر

این بخش به دنبال بسترسازی برای گزارش دهی ادواری از روند تحقق پذیري طرح‌های کالبدی و ارزیابی فرایند تحقق پذیری طرح‌های توسعه شهری است. این بخش با ارائه تحلیل‌های مکانی از طریق پایش و شناسایی موانع و ارائه راه‌حل‌های پیش‌رو، تلاش می‌کند ضریب تحقق پذیری این طرح‌ها را بالا ببرد. همچنین تلاش دارد بستری تعاملی و هوشمند فراهم کند تا امکان پایش مداوم میزان تغییرات طرح‌ها میسر باشد. ایجاد ابزارهای مناسب برای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری صحیح و سریع مدیریت شهری، نسبت به تغییرات طرح‌های توسعه در بستر رصدخانه شهری از اهداف عالی این بخش است.

۲- لایه‌های مکان مرجع

این بخش با تولید هوشمند لایه‌های اطلاعات مکانی، نقشه‌های سه‌بعدی یا دوبعدی تهیه می‌کند. از این رو مأموریت این بخش، شناسایی نیاز حوزه‌های تخصصی در خصوص نقشه‌های پایه و تخصصی شهری و سازمانی است. شناسایی و اولویت‌بندی عوارض مکانی شهری و سازمانی برای تولید نقشه‌های تخصصی به همراه طراحی جداول توصیفی عوارض مکانی و عارضه‌یابی سامانه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی برای توسعه سرویس‌های مکانی از اصلی‌ترین کارهای این بخش است. البته که به روزرسانی مرزبندی‌های شهری و انطباق آن‌ها با نقشه‌سایر دستگاه‌های اجرایی را نیز انجام می‌دهد.

۵- شفافیت و انتشار اطلاعات

در این بخش راهبری انتشار آزاد اطلاعات و داده‌های شهر و شهرداری مشهد برای ایجاد شفافیت صورت می‌گیرد. در این راستا و در گام قبل از انتشار، تعریف اقسام، شاخص‌ها و استانداردهای تعاریف، اطلاعات و روش‌های گردآوری و اندازه‌گیری صورت می‌گیرد. تهیه و انتشار آمارنامه‌های تخصصی و موضوعی بر مبنای نیازهای اولویت‌بندی شده یکی از اصلی‌ترین کارهای این بخش است که مورد استفاده و استناد تمام بخش‌های تصمیم‌سازی مشهد و استان قرار می‌گیرد.

۷- رصدخانه شهری

بخش هماهنگی و ارتباطات رصدخانه به نوعی یک برداشت خلاقانه و نوآورانه از اطلاعات است. داده‌های شهری از منابع مختلفی مانند حس‌گرهای محیطی، دوربین‌های مداربسته و سیستم‌های ردیابی حمل و نقل جمع‌آوری شده و در رصدخانه تجزیه و تحلیل می‌شوند تا مورد استفاده مدیران، برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاری شهری قرار گیرد. از این جهت وجود رصدخانه شهری نقش مهمی در بهبود کیفیت زندگی شهروندان ایفا می‌کند.

۳- داده‌کاوی سازمانی

مأموریت این بخش، کاوش در داده‌های عظیم (BIG DATA) است که فرایند کاوی، داده‌کاوی تصویر، داده‌کاوی اصوات و... را شامل می‌شود. این بخش الگوهای رفتاری را احصاء، شناسایی و ثبت می‌کند؛ بنابراین می‌تواند فرایند‌ها و مدل‌های کسب و کار را در سطح سازمانی شهرداری مشهد و سامانه‌هایش تجزیه و تحلیل کند و بر اساس کلان‌داده‌های جمع‌آوری شده، روندهای احتمالی آینده را هم پیش‌بینی کند. شناسایی و درنهایت خوشه‌بندی اطلاعات، استخراج قوانین انجمنی و تصویرسازی درخت‌های تصمیم، از خروجی‌های اصلی این مجموعه است.

۶- داده‌کاوی موضوعی و موضوعی

وظیفه اصلی این بخش، پایش و تحلیل شاخص‌های کیفی از خدمات شهرداری مبتنی بر برنامه‌های عملیاتی است. در این خصوص در شهر مشهد ۵۳ چالش شناسایی شده است و گزارش‌های میدانی متعددی در قالب طرح‌های نظرسنجی و کیفیت‌سنجی صورت می‌گیرد تا نظر مردم نیز در برنامه‌ها لحاظ شود. با برنامه‌ریزی‌های انجام شده تا امروز حدود ۸۵ طرح نظرسنجی و کیفیت‌سنجی انجام شده است که خروجی آن‌ها مورد استفاده ذی‌نفعان شهری، علی‌الخصوص مدیران شهری قرار می‌گیرد.